

פרוטוקול מס' 55

מישיבת ועדת הכנסת
מיום א' ב' בחשון תשל"א - 1.11.70, בשעה 11.00

נ כ ח ר :

חברי הוועדה:

י . ישעיהו - היו"ר
ד . ארזי
מ . ביבי
מ . נסים
י . נחדשתן

מוזמנים:

ח . ליאור - מזכיר הכנסת
ז . שר - היועץ המשפטי

מזכירת הוועדה: מ . ברפי

רשמה: נ . רינגלר

סדר-היום: תקנון הכנסת - סיום הדיון בפרק הצעות
לסדר-היום. (צומח לוועדה
מיום 15.7.70)

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. ישעיהו:

א. תקנון הכנסת - סיום הדיון בפרק הצעות לסדר-היום (נוסח - 15.7.70)

אני מבקש שנסיים את הדיון בסעיפים שנתרו בסיוטה הראשית על פיה אנו דנים ולישיבה הבאה נכין את הפרק כולו עם התיקונים שהתקבלו וכן עם הנקודות הטעונות הכרעה. נעבור על הפרק כולו ברועדה ולאחר שיושלם נניחו על שולחן הכנסת. חברי הכנסת וחברי הוועדה שיהיו להם הצעות אחרות יציעו אותן בהתאם לתקנות בתקנון.

סעיף 71:

אם אין התנגדות לסעיף זה נסיים את הדיון
בו כשנגיע לסעיף 71טו.

במקום: "הוגשה הצעה שלא לדון בהצעה
לסדר-היום" נכתוב: "הוצעה הצעה לכלול הצעה בסדר-היום".

י. נחושתי:
אינני רואה הגיון בתוכן הסעיף כפי שהוא מוצע עתה. אם אני מגיש הצעה לסדר-היום והשר מתנגד להעלאתה על סדר-היום, אין הגיון בכך שלא תהיה לי זכות תשובה; כך מקפחים זכות המציע להשיב בשיעור זמן של 5 דקות.

היו"ר י. ישעיהו:
חבר-הכנסת נחושתי מציע שאם השר מציע שלא לדון בהצעה, בכל מקרה תהיה למציע זכות תשובה.

ז. שר:
אם כך מדוע לא תהיה זכות תשובה למציע גם במקרה שהשר מציע להעביר את ההצעה לדיון בוועדה?

י. נחושתי:
כי בוועדה יש למציע אפשרות להביע את דעתו, בו בזמן שכאשר מסירים את ההצעה מסדר-היום ההצעה מחוסלת ואין למציע שום אפשרות להביע דעתו באותו נושא.

אני מציע שיהיה כתוב: בכל מקרה שהוצע לא לכלול את ההצעה בסדר-היום, בין אם הוגשה הצעה שהנושא יידון בוועדה של הכנסת ובין אם לא, רשאי בעל ההצעה לסדר-היום להשיב בשיעור זמן של 5 דקות.

היו"ר י. ישעיהו:
אני מוכן להצטרף להצעת חבר-הכנסת נחושתי.

הסעיף יתוקן בהתאם.

סעיף 71טו:

החלטנו למחוק את המלים: "ואם לא היתה תשובה כאמור"; לפיכך נוסח הסעיף יהיה: "שר שהביע דעת הממשלה על הצעה לסדר-היום וכן כל שר הנוגע בדבר, רשאי ליטול את רשות הדיבור בכל שלב משלבי הדיון כדי להעמיד עובדות שהוזכרו בדיון - על תיקון או על דיוקן".

ג. ארזי:
אני מציע שלא יהיה איזכור של "כל שר הנוגע בדבר". אין זאת אומרת שהשר לא יוכל לדבר. קיימת הוראה כללית על רשות הדיבור של חבר הממשלה: שר המדבר בשם הממשלה רשאי לבקש רשות הדיבור בכל שלב משלבי הדיון. אם נציין זאת גם בסעיף זה אני חושש שנפתח פתח להרחבת הפרוצדורה, בזמן שמגמתבו היא לתקן ולצמצם את הפרוצדורה. על ידי תוספת זו נשיג את המטרה ההפוכה. דבר זה לא אוזכר עד עתה בפרק זה ואינני רוצה שנציינו עתה.

היו"ר י. ישעיהו:
(א) לא התכוונו בתיקונינו לצמצם את הפרוצדורה, אלא לשפר אותה; (ב) אנו כותבים פרק מיוחד של הצעות לסדר-היום של חברי-הכנסת ועלינו לכלול

היו"ר י. ישעיהו:

בו את כל האפשרויות. אם לא נציין זאת בסעיף זה יוכלו לטעון שאם נקודה זו אינה כלולה בפרק זה משמע שאינה חלה עליו.

חבר-הכנסת ארזי טוען שלא כדאי לפתוח פתח להרחבת הפרוצדורה - אפשר לקבל או לא לקבל את טענתך, אך תוך כדי ויכוח רשאי שר הנוגע לדבר לתקן עובדה ויש לציין זאת בסעיף זה. בעיני חשוב מאוד שלא ניתן לעובדות להיווצר מעצמן על-פי המקרה. יש לקבוע הלכות מסודרות כדי שאחר-כך לא יהיה צורך בתיקונים.

ז. שר:

א) הסעיף היחיד הדין בענין זה הוא סעיף 49 של תקנון הכנסת האומד: "חבר הממשלה המדבר בשמה רשאי לבקש את רשות הדיבור בכל שלבי הדיון, בין סיעתי ובין אישי". עד עתה פירשו סעיף זה לקולה - מספיק שהשר יטען כי הוא דובר בשם הממשלה ותינתן לו רשות הדיבור; אך כאן הכוונה היא שהשר המבקש רשות הדיבור הוא השר המייצג את הממשלה באותו נושא; (ב) אינני רואה מה רע בדבר. חברי כנסת שמטיחים בפניהם שלא דיברו אמת רשאים למסור הודעה אישית מעל בימת הכנסת, מדוע לא לאפשר לשר להעמיד עובדות על דיוקן או תיקון? אינני רואה מהי ההנמקה שלא לתת לשר רשות הדיבור.

סעיף זה כפי שהוא הוא סעיף נחוץ, כי אנו כותבים פרק נפרד וההוראות הכלליות לא תחולנה על פרק זה. דברים הנאמרים במקום אחר אינם חלים על פרק זה. מדוע רוצה חבר-הכנסת ארזי למחוק זאת?

היו"ר י. ישעיהו:

סעיף זה בא להבטיח רשות דיבור לשר להעמיד עובדות על תיקון או דיוקן, ואילו סעיף 49 בתקנון בא לתת רשות דיבור כללית לשר. בסעיף זה רשות הדיבור מוגבלת לתיקון עובדה לכל שר ובכל שלב משלבי הדיון.

מ. נסים:

כתוב: "ליטול את רשות הדיבור בכל שלב משלבי הדיון", עדיין אין דיון. אני מציע למחוק את הביטוי או למצוא לו תחליף.

לגופו של ענין: לדעתי זכות זו צריכה להיות תלויה בשאלה אם משאירים אנו זכות תשובה לחבר-הכנסת. אך שלא נחליט בנקודה זו איננו יכולים להחליט כאן. לדעתי זכות התשובה של השר, אפילו לתיקון עובדה, צריכה להיות תלויה במתן זכות תשובה לחבר-הכנסת. אין סיבה לשלול זכות זו מהשר, אך אם איננו מקיימים זאת לגבי חברי-הכנסת, אין לקיים זאת גם לגבי השר. דין השר ודין חבר-הכנסת בנקודה זו צריך להיות שווה. גם שר רשאי למסור הודעה אישית. לא ייתכן שלשר תהיה זכות עדיפות לתיקון עובדות במליאת הכנסת על חבר-הכנסת. כיצד יכולה הכנסת להתקין תקנון בו יהיה דין אחר לשר ודין אחר לחבר-הכנסת?

היו"ר י. ישעיהו:

נדמה לי שהחלטנו בחיוב לגבי זכות התשובה של חבר-הכנסת.

מ. נסים:

אני חושב שסעיף זה, פרט לניסוחו, הוא במקומו. אינני יודע אם יש צורך בשני המונחים: "תיקון ודיוקן" גם יחד. אני מציע לכתוב "תיקון" בלבד.

י. נחושתי:

כדי שלא תהיה התנגשות בין סעיף 49 לבין סעיף 71 יש להבהיר את הסעיף.

ז. שר:

אני מציע להוסיף לסעיף 71: "בדיון על-פי פרק זה".

ר. ארזי:

אני מסתייג מהמלים: "וכן כל שר הנוגע בדבר". אינני מציע שנציין זאת במפורש בסעיף זה, כי הדבר מתאפשר על-פי סעיף 49.

מ. נסים:

אך שם נאמר: "בין סיעתי ובין אישי".

ז. שר:

פרק זה לא נכלל לא בדיון אישי ולא בדיון סיעתי. אנו כותבים פרק חדש שיעמוד בנפרד ממכלול התקנון. הצעת חבר-הכנסת ארזי תיתן לשרים אפשרות להתחמק.

ר. ארזי: אני טוען שדי בסעיף 49, כי אם נחזור עליו בפרק זה נצטרך לחזור על סעיפים רבים כשנגיע לתיקון הפרק בענין הצעות חוק פרטיות.

ז. שר: כאשר יכתבו פרק על הצעות חוק פרטיות, גם שם אם יוחלט שהפרק יהיה מסכת כוללת, יחזרו על כל הסעיפים הנוגעים לאותו פרק.

ר. ארזי: אולי נתקן את סעיף 49?

היו"ר י. ישעיהו: לא נתקן אגב אורחה את סעיף 49, עתה אנו דנים בסעיף זה ולא ניתן בו פרצות. סעיף 71טו ייכלל והניסוח הסופי שלו יתוקן כך שיהיה ברור. ימצא תחליף לביטוי: "שלב משלבי הדיון"; יימחקו המלים: "או על דיוקן" ונוסיף את המלים: "בדיון על-פי פרק זה".

ר. ארזי: אני מסתייג מהמלים: "כל שר הנוגע בדבר".

מ. נסים: אני מציע הגבלת זמן של 5 דקות גם לגבי חברי הכנסת.

אני מציע לכלול הגבלת זמן.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לכלול הגבלת זמן של 5 דקות.

סעיף 71טז:

אין הערות.

סעיף 71ז:

היו"ר י. ישעיהו: ברישה של הסעיף במקום: "להשהות את ההצעה לסדר-היום" יבוא: "להשהות את ההצבעה".

החליטה הכנסת בעד ההשגחה יקבע יושב-ראש הכנסת בלבד את המועד להצבעה. מחקנו את המלה "והסגנים".

ר. ארזי: אני מציע במקום: "יעמיד היושב-ראש את הענין להצבעה" יבוא: "יעמיד היושב-ראש את ענין ההשגחה להצבעה";

בסיפה של הסעיף מציע אני להוסיף את המלים "בנושא זה" אחרי: "לא יהיה שום דיון".

מ. ביבי: נראה לי שהסיפה מיותרת. היה מקרה שהמציע ביקש רשות הדיבור לאחר שנקבע המועד להצבעה והוא קיבל רשות הדיבור. אם כוונת הסעיף היא שהנושא יידון כסעיף ראשון בסדר היום ולא יידון שום נושא אחר לפניו - אינני סבור שכן צריך להיות.

ז. שר: המלים שחבר-הכנסת ארזי הציע להוסיף לסיפה של הסעיף - "בנושא זה" - הן מיותרות;

ב. ישנן שתי אפשרויות: (1) יושב-ראש הכנסת קבע את המועד ליום ג', הוא פותח את הישיבה והסעיף הראשון בסדר-היום הוא הצבעה על הנושא. אין סעיף קודם, אין רשות דיבור, אלא רק הצבעה; (2) יושב-ראש הכנסת מודיע פתאום כי מצביעים על הנושא. לא נערך דיון אלא רק מצביעים. הויכוח הוא על האפשרות השניה.

מ. ביבי: אני בעד זה שהצבעה לא תהיה הנושא הראשון בסדר-היום.

אפשר להבהיר את הנוסח בהתאם לכוננת הוועדה.

ז. שר:

יושב-ראש הכנסת קובע את מועד ההצבעה. יש לקבוע מהו המועד, אי-אפשר להשאיר זאת פתוח.

מ. נסים:

המקרה עם השר אלמוגי מלמד שלא צריך להגביל בזמן.

מ. ביבי:

העובדה שהממשלה מבקשת שהיה מלמדת שעליה לבדוק את העניין.

היו"ר י. ישעיהו:

היה מקרה עם חבר-הכנסת לגדאו ועד היום לא נערכה הצבעה. יש נושאים שהאקטואליות שלהם הולכת לטמיון אם לא מצביעים עליהם זמן קצר לאחר הדיון. יש מקרים שהשר מעוניין לאבד את האקטואליות על-ידי דחיה למספר שבועות.

מ. נסים:

ההשהיה מבוססת על הסכמה. חוסר הסכמה מבטל את ההשהיה.

ר. ארזי:

השר השאיר להציע להוריד את ההצעה מסדר-היום, אך הוא אינו רוצה להורידה. השר, בהסמכת המציע, מבקש להשהות את ההצבעה כדי לא להוריד את ההצעה מסדר-היום. למציע ההצעה יש אינטרס שההצעה לא תורד מסדר-היום ולכן הוא מסכים להשהיה. הטיפול בנושא נמשך שבוע או שבועיים ויושב-ראש הכנסת קובע את מועד ההצבעה. אל נצמצם שיקול דעתו של יושב-ראש הכנסת, חזקה עליו שלא ירשה שהצבעה מסויימת תושהה לאורך ימים. המקרה שחבר-הכנסת נסים הזכיר הוא מקרה חריג.

היו"ר י. ישעיהו:

עלינו להגביל את הזמן, זמן לא קצר, אך שתהיה הגבלה בזמן. אפשר להוסיף סייג נוסף: בהסמכת המציע ניתן לדחות את ההצבעה וכך נפתור את כל הבעיות. הגבלת הזמן לא באה להגביל סמכותו של יושב-ראש הכנסת אלא להנחותו.

מ. נסים:

יש לי הרושם שחבר-הכנסת בדעה שלא תיקבע הגבלת זמן.

היו"ר י. ישעיהו:

כתוב: "רשאי חבר-הכנסת, ללא הנמקה להתנגד להשהיה", משפט זה עלול להתפרש כאילו שחבר-הכנסת לא יהיה חייב לנמק, אך הכוונה היא שלא תהיה לו זכות לנמק.

י. נחושתן:

אם כך נכתוב: "רשאי חבר-הכנסת להתנגד להשהיה ללא הנמקה";

היו"ר י. ישעיהו:

הסעיף ינוסח בהתאם.

סעיף 71 ח:

אני מציע להשוות את הנוסח ולכתוב במקום: "החליטה הכנסת לקבל" - "החליטה הכנסת לכולל".

מ. נסים:

אני מציע לכתוב במקום: "ואם על-פי הוראת סעיף 71" - "או שנכלל על-פי הוראת סעיף 71".

י. נחושתן:

71" .

אני מקבל את שני התיקונים הנ"ל. הסעיף יתוקן בהתאם.

היו"ר י. ישעיהו:

סעיף 71 ט:

במקום "במת הכנסת" ייכתב "בימת הכנסת".

היו"ר י. ישעיהו:

אני מבקש לדחות את ההצבעה על סעיף זה.

ר. ארזי:

הוחלט: לדחות את הצבעת הסעיף.

סעיף 71ב:

אין הערות.

סעיף 71כא:

בסעיף קטן (ב) במקום: "החליטה לדון בנושא"
יכתב: "החליטה לכלול את הנושא".

היו"ר י. ישעיהו:

בסיפה של סעיף קטן (ב) במקום המלה: "להסיר"

יבוא: "תוסר".

הסיפה של סעיף קטן (ג) יכתב כך: "הסכימה
הוועדה לבקשתו של חבר-הכנסת כאמור, ימסור על הנקשה לכנסת והכנסת
תחליט אם לקבלה או לדחותה ללא דיון או הודעה נוספת".

ז. שר: ברגע שמשנים את הנוסח יש לקבוע סדר דיון
בוועדת הכנסת. אני מציע ליושב-ראש הוועדה
לחזור לנוסח הקודם של הסיפה של סעיף קטן (ג).

מ. נסים: אני מציע להוסיף לנוסח של סעיף קטן (ג):
"לא הסכימה הוועדה...".

ז. שר: הוועדה צריכה למלא את התפקיד שהוטל עליה.

היו"ר י. ישעיהו: סיימנו פחות או יותר את הדיון. ישנם סעיפים
שיש לבסחם ויש נקודות השנויות במחלוקת
וטעונות הכרעה. מר שר ואני נכין את הנוסח החדש, כולל אותן נקודות
הטעונות הכרעה, נקיים ישיבה ונצביע על הנקודות הטעונות הכרעה. לאחר
מכן נניח את הנוסח על שולחן הכנסת.

ב. שונות

ח. ליאור: רצוני להעלות שאלה למחשבה לחבר-הכנסת:
הגישו חברי כנסת מסיעות שונות הצעות לסדר-
היום באותו נושא או בנושאים שמהותם שווה, ומספר חברי אותן הסיעות
הוא כ-40 חברים. נניח שההצעות הן שישה במספר וכל אחד מהמציעים
מציע להעביר את הגזעה שכנגד לוועדה, יוצא שבאותו נושא ינאמו ששת
המציעים ועוד שישה חברים המציעים להעביר לוועדה את הצעת הצד שכנגד.
מצב זה אינו הגיוני. כל זמן שאין סייג בנידון הענין ישאר כפי שהוא
ולא תהיה הגבלה על כך.

ז. שר: ברור שהענין סבוך הרבה יותר ויש צורך בהחלטה
חמורה מאוד. קיימת אפשרות לקבוע שרק חבר
כנסת אחד ידבר באותו נושא ושאר החברים ימתינו חודש ורק לאחר מכן
יציעו הצעתם - זו דרך שאף אחד לא תומך בה; לכן אין מוצא אלא להשאיר
את המשחק הפרלמנטרי הזה. המצב אף חמור ממה שהציג מר ליאור - על
נושא אחד אפשר שיהיו 18 נואמים שכל אחד יראה את הנושא בניואנסים
אחרים. בלתי אפשרי להתקין תקנה בענין זה בתקנון.

היו"ר י. ישעיהו: אנו תיקנו חצי תיקון: כאשר יש מספר הצעות
בעלות תוכן דומה שמתייצב מאחריהן רוב הכנסת -
יראו את הנושא כאילו החליטה הכנסת לדון בו בעקבות הצעה לסדר-היום;
אך עדיין לא נתנו תשובה על האפשרות שדיבר עליה מר ליאור. כנגד זה
אין תרופה.

ד. ארזי: אני מציע שההצבעה תהיה על הנושא ולא על
ההצעות השונות.

ח. ליאור: ההוראה צריכה להיות כתובה בתקנון.

היו"ר י. ישעיהו: אפשר לקחת את גרעין ההצעה, להעבירו לוועדה
והוועדה תדון בנושא מאספקטים שונים.

ז. שר:
הוראה כזאת תהיה נוראה עבור חברי הכנסת.
זהו נושא מוקצה מחמת מיאוס. הכנסת צריכה
להחליט על נושא זה. כל עוד הולכים על בסיס של הצעה אישית ולא הצעה
סיעתית - אין מנוס מכך; אילו היו נוהגים על-פי השיטה שהצעה לסדר-היום
היא הצעה סיעתית, אזי אפשר היה לטעון שסיעה אינה יכולה להציע דבר
והיפוכו.

אפשר לקבוע שסיעה שהציעה לדון
בנושא מסויים במליאה אינה יכולה להציע לאחר נאומה שנושא דומה יידון
בוועדה.

היו"ר י. ישעיהו:
לא נקיים השבוע ישיבה ביום ג', אלא אם
יהיה צורך לדון בנושא פרודורלי. ישיבתנו
הבאה תקיים בשבוע הבא.

הישיבה נועלה בשעה 13.25.